

- najpomembnejša skupna znač. lega ob Atlantskem oceanu
- konec 18. stol se na osnovi različnih najdb in uvajanja novih tehnologij v Angliji začela ind. revolucija
- zgodnja industrializacija ZE v 19. stol. pripeljala do ustvarjanja velikih kolonialnih imperijev
- VB, Francija, Nizozemska in Belgija so potrebovale tako surovineza svojo ind kot tržišča za svoje izdelke, zato so se podale v kolonialno osvajanje sveta - največji imperij ustvarila VB
- kolonialne sile v nekdanjih kolonijah povečini obdržale celik vpliv - VB v Commonwealthu, Fr pa v frankofonski skupnosti
- prehod iz ind. v poind. dr., ki jo zaradi naraščajočega pomena in izmenjave informacij im. tudi informacija družba
- višje dele površja tvorijo stara kaledonska in hercinska gorstva
- znač. nizko hribovje npr. Ardeni v Belgiji, nekoliko večje višine obsegata le Škotsko višavje in fr. Centralni masiv
- največje dele površja zavzemajo velike kotline (npr. Pariška kotlina) in še posebej nižine
- najbolj nižinska država Nizozemska
- Francija edina sega tudi na območje mladonagubanih gorstev, pa še to le na skrajnem J v Pirenejih in na V v Alpah
- glavni podnebni dejavno Severnoatl. topli tok
- odločilno vpliva relativna bližina islandskega minimuma
- največ padavin na priveternih straneh Škotskega višavja
- za skoraj vso ZE znač. oceansko podn., včasih im. tudi atlantsko
- za ZE znač. bujno travniško rastlinstvo
- najznač oceansko podn. ima Irska, ki jo zaradi bujnega travja pogosto im. tudi zeleni otok
- sredozemsko del Fr ima sredozemsko podn. z mediteranskim rastl.
- v Alpah, Pirenejih in na Škotskem višavju pa je gorsko podn. z gorskimi rastl.

- večinoma ravno ali rahlo valovito površje ter oceansko podn. z malo zmrzali nudi zelo dobre možnosti za različne tipe kmet.: intenzivno žitno poljed., inten. mesno ali mlečno živinor. ter različne kombinacije poljed. in živinoreje
- za Fr. znač tudi vinogradništvo

VELIKA BRITANIJA IN IRSKA

- uradno ime Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske
- precejšnje regionalne razlike med osrednjimi in robnimi območji
- do 60. let v Vb prevladovali selitveni tokovi podeželje - mesto, v naslednjem desetletju pa je mesto zapustilo več ljudi kot pa se je vanje priselilo
- suburbanizacija: tako im. selitve preb., mestnih dejav. in z njimi povezanih delovnih mest iz mestnih središč v mestno okolico
- v VB suburbanizacija postala bolj množičen proces že po letu 1930, ko so se izboljšale avtobusne povezave
- po drugi sv. vojni se je proces suburb. nadaljeval, vendar manj intenzivno
- nadaljnje širjenje mest na bližnjo podeželsko okolico so omejili s t.i. zelenimi pasovi: nezazidljiva zemljišča okoli mest v obliki nekakšnih obročev, povečini širokih do 10km (do danes so jih razglasili na območju 21 britanskih mest)
- njihov namen ni le ločevanje mest od podeželja oz. zaustavitev njihovega širjenja ampak tudi preprečevanje spojitve sosednjih mest in ohranjanje posebnosti mestnega značaja
- nova mesta(new towns): namensko zgrajena večja mestna naselja zunaj zelenih pasov, v 60. letih začeli z gradnjo druge generacije novih mest, ki so jih večinoma zgradili na bolj perifernih obm. po VB; tako je nastalo 32 novih mest
- selitve iz mest po letu 1960 so podeželje močno spremenile:kmet. izgubilo nekdanjo funkcijo, tradic. vzorec poselitve se močno spremenil, na podeželje začeli širiti storitvene dejav., ind panoge,izobraževalna in nakupovalna središča
- kljub temu potekali obratni selitveni tokovi, saj so številni podeželani še vedno iskali zaposlitve v mestih

- Brit. ind doživela veliko preobrazbo ali transformacijo: stare ind panoge so skoraj vse doživele zaton ali celo propad
- nove ind. panoge zaposlujejo precej manj ljudi, predvsem pa niso več odvisne od surovin
- med novimi ind. panogami ima posebno mesto ind. visoke tehnologije; to ni le proizvodnja računalnikov, laserjev, robotov, ter vesoljske in medicinske opreme, ampak tudi proiz. farmacevtske, biotehnološke in telekomunik. opreme
- ker je tesno povezanaz z znanostjo, zanjo pogosto upor. tudi skupno oznako 'znanje in razvoj'
- ind. visoke tehnologije se izogiba večjim mestom; praviloma se namesti v bližino univerzitetnih in raziskovalnih središč
- keltski jeziki so se do danes ohranili le v Bretaniji (Z Fr), ter ponekod na Britanskem otočju
- edina povsem keltska država Irska, vendar večina ne upor več irščine
- obvladala naj bi jo tretjina preb. v vsakd. pa jo uporabljata največ 2%
- valižanščina, keltski jezik v britanskem Walesu
- otok Irsko ob nastanku samostojne države 1922 razdelili na dva neenaka dela; 26 grofij na jugu Irska, 6 grofij na S pa Severna Irska
- osrednji deli Irske rahlo valovito nižavje z nizkimi vzpetinami, za katero značilni logi (bujni travniki ob vodi) in številna barja
- v robnih delih stara kaledonska in hercinska hribovja
- za višje dele površja znač resave - manj rodovitne svet, porasel z resjem - pa tudi št. barja
- Irska nikoli in imela dobrih možn. za poljed.
- v letih 1845-50 skoraj ves pridelek krompirja nekaj let zapored uničile bolezni; nastopila je krompirjeva lakota, ki je terjala okoli milijon življenj
- 2 milijona preb se izselilo
- v 90. pravi gosp. čudež; Irska se odprla globalizaciji in se v 15 letih preobrazila iz ene najrevnejših držav EU v eno najbogatejših
- beležila 2x višjo gosp. rast od povprečja v EU, poim. so jo tudi keltski tiger

DRŽAVE BENELUKSA - BELGIJA, NIZOZEMSKA, LUKSEMBURG

- v grobem razlikujemo dve reliefni enoti: ravnino in gričevje oz. nizko hribovje
- ravnina znač. za skoraj vso Nizozemsko in SZ del Belgije
- osrednjo Belgijo sest. rahlo valovita ravnina in nizko gričevje, ki na JV države preide v nizko hribovje Ardenov
- močno uravnano sredogorje znač. tudi za Luksemburg
- Niz najgosteje poseljena evr. država
- preb na Niz že pred stoletji začeli iz morja pridobivati nova zemljišča - polderje: plitve dele morja, povečini zalive obdali z nasipi, nato iz njih izčrpali morsko vodo; tako pridob. zemljišča sčasoma uredili tako, da so bila primerna za kmet. rabo
- največ polderjev v Z in S delu države
- največji projekt 1932, ko so zaprli Zuidersko morje in ga spremenili v sladkovodno jezero IJsselmeer - sprva nameravali urediti 5 velikih polderjev vendar so dokončali le 4
- velik del Niz velikanska delta, kjer se v morje izlivajo reke Ren, Maas in Šelda
- Niz ena najpom. svet. kmet. izvoznic; posebno pomembni: mlečna živinoreja, tržno vrtnarstvo in gojenje sadik
- mlečna živin. razvita v različnih delih države
- tržno vrtn. posebej značilno za Z polderje med Rotterdamom in Haagom, kjer skoraj vsa pokrajina pokrita z rastlinjaki
- gojenje sadik posebej značilno za pas JZ od Haarlema, ki ga obalne sipine ščitijo pred vetrovi z morja
- med okrasnimi rastlinami se še posebej znani tulipani
- povsem germanska država; tudi Frizijci (narodna manjšina na skrajnem S države)
- na SZ germanski Flamci, govorijo nizozemski dialekt
- na JV Valonci, govorijo francosko
- Bruselj dvojezičen

- v Luks. zaradi vladarske rodbine francoskega rodu, prvi uradni jezik fran., preb pa večinoma upor. luksemburščino, tretji uradni jezik nemščina
- skoraj 1/3 preb. tujci, največ Portugalcev in Italijanov

FRANCIJA

- vodila kmet. pridelovalka v Evropi
- največ letnih obiskov tujih turistov na svetu (75 milijonov)
- ena od posebnosti največja odvisnost od jedrske energije na svetu (75% vse en)
- prvi na svetu začeli izkoriščati moč plimovanja s posebno plimsko el.
- centralizem: odločanje o vsem pomembnem in neposredno upravljanje neke države iz enega samega središča - državne prestolnice
- šele v 60. letih začeli slediti trendom decentralizacije: zmanjševanja moči centra; da bi razbremenili Pariz so v neposredni okolici zasnovali 5 novih mest
- državo reorganiziral v 22 regij, ki so v nekat. pogledih povsem avtonomne
- okrepili predvsem vlogo 8 večjih mest v različnih delih Fr. t.i. metropol podeželja, da bi zmanjšali razliko med prestolnico in zapostavljenimi deli države
- najpom. takšno središče postal Lyon
- edini uradni jezik francoščina
- najbolj znane manjšine živijo v robnih delih države: jeziki alzaški, korziški in flamski jezik (čeprav so to nemški, it. in niz. jezik oz. dialekt
- za robne dele znač tudi katalonščina, baskovščina in bretonščina